

man is inmiddels overleden en kan zich dus niet verweren tegen de 'afrekening' die Van Esterik geschreven heeft) een megafout heeft begaan en daardoor zijn eigen ondergang heeft ingezet. Dat de rector daarna instemt met een leerlingenraad wordt door de schrijver beschouwd als een goedmakertje, terwijl diezelfde rector in mijn ogen ook veel minder meegaand had kunnen optreden. Echter, *the times they are a-changing*. Leerlingen krijgen hun zin en de rector is de gebeten hond. Van Esterik heeft een boek geschreven dat vooral boeiend gevonden zal worden door de babyboomgeneratie. Zij zullen veel herkennen in de veranderingen die zich in Nederland (en dan met name Tiel en omstreken) voordeden. Veel veranderingen worden gekoppeld en voorzien van uitleg aan de hand van popmuziek die de oudere generatie zal aanspreken. Echter, een link met de landelijke politieke gebeurtenissen die als katalysator hebben gewerkt in het vervreemdingsproces tussen de vooroorlogse generatie en de jeugd ontbreekt (bijna) volledig. Een beschrijving en benoeming van bijvoorbeeld de Telegraafrellen zou veel duidelijk maken over de rol van de gevestigde orde in Nederland. Jongere lezers van Kleio zullen bij het lezen van dit boek waarschijnlijk veelal hun schouders ophalen en zich afvragen of *No satisfaction* werkelijk iets toevoegt aan de historische literatuur over het naoorlogse Nederland. Van Esterik heeft (achteraf) een prachtige middelbare schooltijd gehad. Een beetje wrang is het wel dat deze zo'n veertig jaar na dato pas echt is afgelopen en dat hij daarvoor een 'vete' met een (overleden) rector schriftelijk moest uitvechten om zo zijn *moment of glory* te herleven.

Ben Vriesema

Bert Bus ***Malorix en de Romeinen***

(Uitgeverij Amor Vincit Omnia, Westzaan 2011), 60 blz., € 14,95

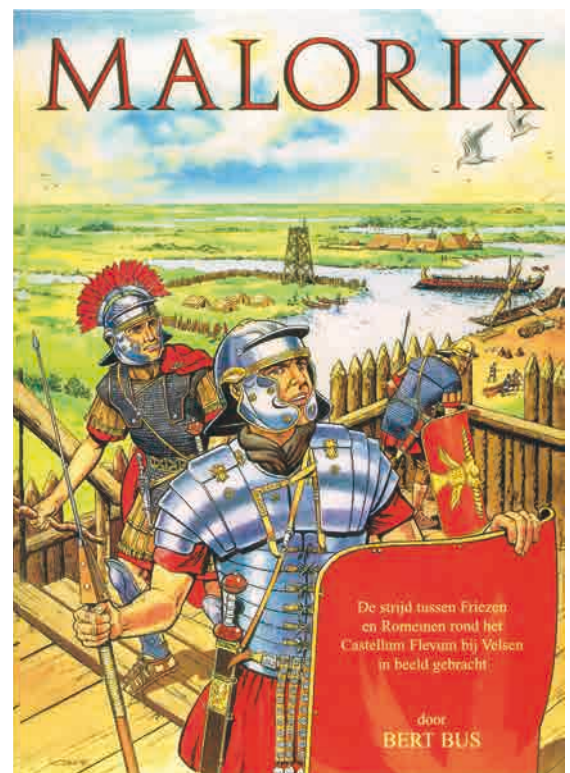
Peter Nuyten ***Auguria***

(Silvester, 's-Hertogenbosch 2010), 70 blz., € 16,95

Wie Romeinen en strips zegt, zegt Asterix. De dappere en slimme Galliër beleeft zijn avonturen in een omgeving die onderwerp van serieus historisch onderzoek is (zie *Kleio* juni 2012). Ook de makers van de *Alex-* en *Murena-*strips trachten de tijd en plaats waarbinnen het verhaal speelt historisch correct weer te geven. Dat is eveneens het geval met twee Nederlandse strips die op de markt zijn: de heruitgaven (eerste uitgave in 1996) van *Malorix* van Bert Bus en *Auguria* van Peter Nuyten.

Het uitgangspunt van Bus en Nuyten zijn de geschriften van Tacitus. In zijn *Annales* beschrijft deze onder meer de reis van de twee Friese vorsten Malorix en Verritus naar Rome, waar ze bij Nero tevergeefs het behoud van grondgebied ten noorden van de Rijn bepleiten. Dit gebruikt Bus om een heldenverhaal te schetsen. Nuyten put uit Tacitus' *Historiën* om ook een heldenverhaal rond Julius Civilis, de leider van de Bataafse Opstand, te vertellen. Beide verhalen missen tempo, waardoor ze niet echt interessant worden. Zowel Bus als Nuyten gebruikt veel tekst (en uitleg) om zaken te verduidelijken. Dat maakt echter wel dat alles wat Tacitus, Suetonius en Cassius Dio hebben geschreven een plaats in deze boeken heeft gekregen. In *Auguria* (voortekenen) wordt zo onder meer duidelijk welke mogelijke rol de opstand heeft gespeeld in het zogenaamde Vierkeizerjaar.

Auguria blijft dicht bij de bron dan *Malorix*. Leerlingen zouden

kunnen vaststellen waar bron en strip overeenkomen en waar deze afwijken. Dat zou zowel vanuit de Nederlandse vertaling als vanuit het Latijn kunnen.

Ger Jan Onrust